

2016 VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH ÅRSREDOVISNING

SRF
SENIORERNA

SPF SENIORERNA

SPF Seniorerna är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation för seniorer. Vi finns runt om i landet och har cirka 270 000 medlemmar fördelade på drygt 820 föreningar och 27 distrikt. Prioriterade frågor är: Äldres ekonomi, hälsa och omsorg, boende, inflytande och rätt att arbeta. Läs mer på spfseniorerna.se

Kongressen år 2014 beslutade att organisationen ska prioritera fyra huvudområden under kongressperioden. Verksamhetsberättelsen utgår ifrån dessa och redovisar i respektive kapitel vad vi har åstadkommit under året. Varje kapitel inleds med en kort sammanfattning av dessa huvudområden:

- **Vi-anda och identitet**
- **Rekrytera och behålla**
- **Påverkan och inflytande**
- **Synas och höras**

Förbundsordföranden har ordet!

2016 var ett turbulent år; i världen, i vårt land och så även i vår egen organisation. I tider av osäkerhet gäller det att mer än vanligt plocka fram optimismen och se möjligheterna. Det har börjat röra på sig i flera av de frågor som är viktiga för oss inom äldrepolitiken. Och inom SPF Seniorerna fortsätter vi att enträget rulla bollarna vidare i rätt riktning. 2016 var också ett år då vi lyfte vårt äldrepolitiska påverkansarbete till högre höjder. Ett exempel är när jag fick möjlighet att träffa statsminister Stefan Löfven för ett konstruktivt samtal om äldre människors isolering och ensamhet.

Andra exempel är de två digitala påverkanskampanjer som förbundet drivit under året – Kontanterna Kvar! och Hemtjänstuppehållet – som resulterade i att 45 000 namnunderskrifter lämnades till finansmarknadsminister Per Bolund respektive äldreminister Åsa Regnér. Under hösten genomförde förbundet en enkätundersökning till landets alla kommuner om måltiderna inom äldreomsorgen. Resultatet visade att få äldre kan välja vilken mat de ska äta och många får kalla matlådor. Det är oacceptabelt!

Vi har också tagit fram rapporter om sysselsättning, bostäder, pensionsbufferten och om hur ensamheten bland äldre kan minskas. Viktiga frågor som kräver insatser.

En första sänkning av den högre skatten på pensionsinkomster gjordes den 1 januari 2016. Ett förslag om en andra sänkning kom i mars 2017 och är ute på remiss, där beslut kommer att fattas av riksdagen under hösten 2017. I skrivande stund är det dock fortfarande 4 av 5 pensionärer som betalar högre skatt än löntagare. 2016 var också året när inkomstpensionen äntligen nådde upp till nivån den hade innan bromsen – sju långa år har det tagit. Huvudproblemet med pensionssystemet är att det är underfinansierat och inte levererar som utlovat, vårt krav på en ordentlig utvärdering av pensions-

systemet kvarstår: Vi seniorer ska kunna leva på våra pensioner och pensionssystemets grundprinciper måste uppfyllas.

Under 2016 fick SPF Seniorerna ett starkt mediegenomslag. Vi har syns och hörts vid över femtio olika tillfällen i riksmidia – genom debattartiklar, radioinslag, artikelserier och nyhetsinslag på TV. Runt om i landet har även våra distrikt och föreningar syns genom en rad insändare och redaktionella artiklar. I sociala medier växer vi ständigt och under året ökade antalet följare på förbundets Facebooksida från 33 000 till 50 000. Allt detta är ett kvitto på att äldrefrågorna tas på allvar och får allt mer utrymme i debatten.

I tider när föreningsengagemanget minskar inledde förbundet i mars ett arbete som går under namnet Förening för alla. Det bedrivs så mycket bra och viktigt arbete ute i föreningarna och tanken med projektet är att stötta och inspirera till fortsatt utvecklingsarbete lokalt. Inte minst ska vi förstärka och bygga vidare på allt det som ni gör så utmärkt på hemmaplan.

Till sist vill jag rikta ett stort och varmt tack till alla medlemmar, förtroendevalda i föreningar och distrikt samt alla sakkunniga. Utan er har vi inget SPF Seniorerna. Jag vill också tacka förbundsstyrelse och kanslipersonal; ni gör alla ett bra jobb i en viktig organisation. Tillsammans gör vi skillnad för alla Sveriges seniorer!

Christina Rogestam
Förbundsordförande SPF Seniorerna

Innehåll

Året i korthet	8
----------------------	---

Vi-anda och identitet

Förening för alla	10
Förbundsmästerskapen.....	12
Centrala konferenser	13

Rekrytera och behålla

Medlemsrekrytering	15
Medlemsstatistik.....	15
PLUS-konceptet	15
Mässor.....	16
Medlemsnytta:	
Idéboken–tillägg, Goda Vänner.....	16
White Guide Senior.....	17
Försök inte lura mig! Balansera mera.....	17

Påverkan och inflytande

Uppvaktningar.....	19
Pensionärsråd	19
Hemtjänstuppehållet.....	20
Vi kräver kontanterna kvar!.....	20
En enkät om äldres måltider.....	21
Rapporter	22
Sakkunnigas arbete.....	24
Seniorers ekonomi.....	25

Synas och höras

Mediegenomslag.....	27
Annonsering	28
Almedalen	28
Kalkylatorerna lever vidare.....	29
En medlemstidning för dagens seniorer....	30

Medlemsregister och webb

.....	32
-------	----

Medarbetare

Medarbetare på förbundskansliet	34
SPF Seniorernas sakkunniga.....	35
Förbundsstyrelsen.....	36
Förbundsstyrelsens grupper	37

Besvarade remisser

.....	39
Medverkan externt.....	41

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse	46
Resultaträkning	54
Balansräkning.....	55
Noter, tilläggsupplysningar	56
Revisionsberättelse	63

2016

6

Tillsammans är vi seniorernas röst i samhället!

Sveriges befolkning växer och antalet pensionärer ökar snabbt. Aldrig kommer Sverige att ha haft så många röstberättigade över 65 år som nästa val. Som en av Sveriges största ideella organisationer har vi utnyttjat vårt stora inflytande på svensk politik och träffat många ledande beslutsfattare under 2016. Kanske fler än något annat år. Vi har diskuterat och förklarat för riksdagsledamöterna att riksdagens beslut har gjort att landet har hamnat på fel kurs. Att klyftan mellan yrkesarbetare och pensionärer har ökat i samhället. Vi har också i samtal med regeringen pekat på att det inte bara är dagens pensionärer som drabbas utan dagens pensionssystem kommer inte att fungera för framtida pensionärer heller.

Under 2016 har SPF Seniorerna satt press på ansvariga politiker för att få dem att förstå att de beslut de fattat om att höja inkomst- och garanti-pensionen samt sänka skatten inte räcker till för att alla Sveriges seniorer ska få en dräglig levnadsstandard. En senior har efter ett långt yrkesverksamt liv rätt att leva – inte bara överleva.

Våra politiska framgångar kommer aldrig att uppmärksammas offentligt, eftersom de ansvariga vill ta åt sig hela äran för de positiva besluten. Jag vet att utan SPF Seniorernas insatser hade det inte hänt lika mycket lika snabbt i svensk politik.

Under 2016 har vi också fortsatt att utveckla vår medlemsorganisation. SPF Seniorerna har en oslagbar blandning av aktiviteter i hela landet. Förening för alla, SPF Seniorernas projekt för att utveckla

föreningar, distrikt och förbund, har utökat den mångfalden. Vi har utvecklat våra nya kommunikationskanaler och haft fler videokonferenser med distriktsordföranden för att göra dem till en del av förbundets beslutsprocess, spelat in fler filmer för att visa och förklara vår verksamhet och stärkt vår närvaro digitala medier. Det som skulle bli ytterligare en framgång, vår nya hemsida och vårt medlemsregister, blev istället en katastrof. Med upprepade förseningar från leverantören och en bristfällig leverans i slutet av året har det tagit mycket onödig energi från organisationen. Förbundet har framfört flera ursäkter till medlemmarna och föreningarna.

Våra medlemmar har valt att leva ett aktivt liv och många gör det genom att engagera sig i SPF Seniorerna. Dessa medlemmar utgör grunden för allt vi gör. Till alla dessa vill jag rikta en stort tack för 2016. Ni har – var och en – bidragit till att SPF Seniorerna är en stark röst i svensk politik och en aktiv organisation i samhället.

Peter Sikström
generalsekreterare

HÄNDELSE 2016

Mars/april

Under namnet Förening för alla samlar förbundet olika insatser och verktyg för att ge inspiration och stöd till föreningar och distrikt. Sju konferenser genomförs runt om i landet på temat.

Maj

Bostadspatrullen – en verktygslåda för fler bostäder och bättre tillgänglighet lanseras.

Förbundet lyfter i flera medier frågan om kostnadsfri mammografiscreening också för kvinnor som fyllt 75 år.

MARS

Januari/februari

En ny rapport från förbundet *Seniorernas bidrag till sysselsättningen* visar att seniorernas sysselsättningsgrad har ökat de senaste tio åren.

I en stor artikelserie i Aftonbladet lyfts problematiken med hur pensionssystemet inte fungerar.

Hemtjänstuppepropet drar igång. Arbetet resulterar i att 10 330 namnunderskrifter som säger nej till höjda avgifter inom äldreomsorgen, överlämnas till äldreminister Åsa Regnér.

FEBRUARI

JANUARI

APRIL

MAJ

JULI

JUNI

OKTOBER

AUGUSTI

SEPTEMBER

September

Christina Rogestam upp-
vaktar tillsammans med övriga
rikstäckande seniororganisa-
tioner socialförsäkringsminister
Annika Strandhäll med krav på
att ta bort åldersgränsen i
omställningspensionen.

Oktober

Förbundet rullar ut en större rekryterings-
kampanj med bland annat annonsering på
Facebook och Plus 1, som innebär att alla
medlemmar som rekryterar en medlem får
en Sverigelott.

Augusti

Christina Roge-
stam överlämnar
32 667 namnunder-
skrifter till finansmark-
nadsminister Per Bolund, som ett resultat
av förbundets kampanj Kontanterna
Kvar! för rätten att använda kontanter.

NOVEMBER

Ett arbetsmaterial för att genomföra
Matpatruller tas fram med syfte att för-
enkla för landets föreningar att komma
igång med patrullerandet.

SPF Seniorerna lanserar sin nya rapport
Pensionsbufferten med förslaget att
pensionsavgifter över taket ska överföras
till pensionssystemet.

Förbundets ordförande deltar i stats-
minister Stefan Löfvens möte om äldres
ensamhet tillsammans med andra
organisationer som arbetar med äldre-
frågor.

Juli

Förbundet genomför för
fjärde året i rad en full-
späckad Almedalsvecka.

DECEMBER

November/december

Sakkunnige Gösta Bucht
medverkar i SVTs
Gomorra Sverige
och diskuterar vikten
av ett nationellt
vaccinationsprogram
för seniorer.

SPF Seniorerna får stort mediegenom-
slag i bland annat TV4 Nyheterna för sin
kommunundersökning om måltiderna i
äldreomsorgen.

Både andelen och antalet svenska pensio-
närer som lever under EUs gräns för risk
för fattigdom ökar, enligt Eurostats statistik
som förbundet sammanställt och som får
ett starkt genomslag i media.

VI-ANDA OCH IDENTITET

Vi har som mål att i hela organisationen se varandra som viktiga delar av en helhet, där alla delar är lika värdefulla och som bygger på en positiv Vi-anda. Det är bara när vi gör saker tillsammans som vi blir starkare och får större genomslag och resultat för våra idéer. Genom ökad dialog mellan förening, distrikt och förbund kommer en fortsatt utveckling att ske.

(Mål och riktlinjer 2015-2017)

Förening för alla

Ökat fokus på föreningsutveckling och medlemsrekrytering

Under namnet Förening för alla har SPF Seniorerna, med start 2016 samlat olika insatser och verktyg för att ge inspiration och stöd till föreningsarnas arbete att stärka medlemskapets värde. Tanken var, och är fortsatt, att förbundet löpande ska tillhandahålla olika verktyg för föreningsutveckling och medlemsrekrytering. Verktyg i form av SPF Seniorernas dialogduk, aktivitetsförslag, resultat från undersökningar och PLUS-konceptet har presenterats under året och arbetet med att förverkliga vår nya handbok SPF Seniorernas föreningsguide tog fart under hösten.

Konferensserie

Avstampet för hela Förening för alla-satsningen blev en konferensserie under våren 2016 dit alla förenings- och distriktsordföranden bjöds in. Syftet med konferenserna var att inspirera till fortsatt

utvecklingsarbete på hemmaplan och de byggde på dialog. Gruppsamtal och erfarenhetsutbyte runt dialogduken varvades med presentationer av resultat från undersökningar samt olika verktyg och aktivitetskoncept. Konferenserna genomfördes i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan och Peter Sikström, SPF Seniorernas generalsekreterare, modererade vid samtliga tillfällen. De sju konferenserna, som fick positivt mottagande, genomfördes under mars–april i Göteborg, Växjö, Gävle, Örebro, Malmö, Stockholm och Umeå.

Premiär för SPF Seniorernas första webinarium

I slutet av oktober följde vi upp vårens seminarie-serie Förening för alla med ett webinarium, det vill säga ett webbsänt seminarium med en sammanfattning av seminariernas innehåll. Det var första gången förbundet genomförde ett webinarium för förtroendevalda – och tanken är att i framtiden genomföra liknande sändningar med olika tema och innehåll. Webinariet spelades in och finns nu

på vårt intranät för den som vill se filmerna i efterhand eller använda dem i föreningsarbetet. Filmerna går med fördel att använda eller visa i samband med föreningens arbete med dialogduken.

Dialogduken – ett verktyg för roligare utvecklingsarbete!

Syftet med SPF Seniorernas dialogduk är att få fler att engagera sig i föreningens framtid. Samtalet är viktigt i sig, men i slutändan handlar det också om att gå från ord till handling. Dialogduken leder

diskussionen från föreningens nuläge, via frågor om vi-andan och medlemsvärvning, till en konkret handlingsplan för det fortsatta arbetet i föreningen.

Duken, som är framtagen i samarbete med SV specifikt för SPF Seniorernas föreningar, lanserades under vårens konferensserie Förening för alla. Arbetet med duken blir konstruktivt, roligt och underlättar ett aktivt deltagande från alla i gruppen – vare sig den består av föreningsstyrelsen eller andra med intresse för utvecklingsfrågor.

Förbundsmästerskapen

Som en del i folkhälso- och marknadsföringsarbetet arrangerade SPF Seniorerna rikstäckande förbundsmästerskap i åtta grenar 2016: längdskidor, bordtennis, orientering, boule, golf och bowling samt förbundsfinaler i bridge och frågesport.

Deltagarantalet varierade från runt 400 deltagare i boulen till ett femtiotal i de mindre grenarna. Deltagarna får genom förbundsmästerskapen möjligheten att fortsätta med sin favoritsport i ett socialt sammanhang, med inslag av både kultur och fest, på olika platser runt om i Sverige. Mästerskapen främjar glädje och aktivitet hos deltagarna, men också hos de lokala arrangörerna från förening och distrikt, som lägger ner både tid, engagemang och hårt arbete. Vi riktar ett stort tack till årets arrangörer!

Förbundsmästerskap 2016:

Längdskidor 3–4 februari, Nässjö, arr. SPF Seniorerna Nässjö

Bordtennis 11–12 maj, Falkenberg, arr. SPF Seniorerna Falkenberg-Skrea

Orientering 18–19 augusti, Gränna och Visingsö, arr. SPF Seniorerna Örseryd & Brahe Grenna

Golf 18–19 augusti, Eskilstuna och Torshälla, arr. SPF Seniorerna Sörmlandsdistriktet

Boule 3–4 september, Helsingborg, arr. SPF Seniorerna Kärnan

SPF Seniorernas Hjärnkoll (Förbundsfinal), 20–21 september, Viking Line, arr. Förbundet

Bowling 12–13 oktober, Helsingborg, arr. SPF Seniorerna Tågaborg

Bridge (Förbundsfinal), 22–23 november, Viking Line, arr. Förbundet

Centrala konferenser

Två DO-konferenser genomfördes under 2016, en på våren och en på hösten. Här har distriktsordförande, förbundsstyrelse och kanslipersonal möjlighet att föra en dialog och tid till att fördjupa sig i vissa ämnen. På höstens konferens fick vi besök av socialförsäkringsminister Annika Strandhäll. Utöver de två konferenserna har dialogen med distriktsordföranden fortsatt en gång i månaden med hjälp av seminarier via webben, så kallade webinarier.

Utsändningarna görs med hjälp av Studieförbundet Vuxenskolan och ingår i förbundets digitala satsning. Utbildning för nyvalda i distriktsstyrelsen genomfördes i maj. I september genomfördes en tvådagars konferens för distriktens utbildningsansvariga, med fokus på distriktens arbete. Olika stödmaterial som tagits fram presenterades liksom ett första utkast på föreningsguiden.

REKRYTERA OCH BEHÅLLA

Nu har fyrtiotalisterna nått rätt ålder för att välja det självklara senioralternativet; nästa spännande utmaning är att bli en attraktiv organisation för 50-talisterna som snart också knackar på dörren som blivande medlemmar. En mer intensifierad satsning måste ske för att öka antalet medlemmar och minst lika viktigt är det att behålla de som redan valt att gå med oss. Begrepp som medlemsvård måste bli en naturlig del av föreningsarbetet, likaså att medlemsnytta är ett nyckelord för förbundet. (Mål och riktlinjer 2015-2017)

Medlemsrekrytering

Att rekrytera och behålla medlemmar är viktigt av många skäl, inte minst är det förutsättningar för en positiv medlemstillväxt. Medlemmar, företrädare och medarbetare känner större stolthet över att få företräda och arbeta i en växande organisation. Ju större förbundet blir, desto tyngre väger vi som påverkansorganisation och opinionsbildare. Ökad tillväxt leder också till ökade intäkter att använda till bra medlemsverksamhet och att återväxten av förtroendevalda tryggs.

Under 2016 fortsatte den svagt nedåtgående medlemsutvecklingen från 2015. Vikten av att rekrytera och behålla medlemmar har därför lyfts i olika forum, exempelvis Förening för alla-konferenserna och deltagande på distriktskonferenser som önskat central medverkan. Det har även tagits fram olika stödmaterial med syfte att underlätta föreningarnas arbete med att rekrytera och behålla.

Medlemsstatistik

Under 2016 var det fem distrikt som hade en positiv medlemsutveckling. Bäst lyckades Jönköpingsdistriktet som växte med 1,22 procent. Även Södra Älvsborgs-, Kalmar-, Kronobergs- och Västernorrlandsdistriktet hade positiv medlemstillväxt. Förbundet som helhet hade 264 483 medlemmar den sista december, en förändring på minus en procent vilket motsvarar ett tapp på totalt 2 721 medlemmar jämfört med årets början.

PLUS-konceptet

PLUS-konceptet syftar till att stödja föreningar och distrikt i det utvecklingsarbete som kan behövas för att möta de yngre seniorerna och deras önskemål och förväntningar på föreningslivet. Det handlar om att "plussa på" den ordinarie verksamheten, att utveckla befintliga aktiviteter och kanske lägga till nytt. Vi vill också bidra till ett ökat samarbete och erfarenhetsutbyte mellan föreningar och distrikt runt om i landet.

PLUS-konceptet är en långsiktig satsning och olika verktyg kommer att adderas till verktygslådan under en längre tid. Verktygen kan vara av olika slag och ha olika syften. Det kan vara aktivitetsbeskrivningar med tillhörande stödmaterial, det kan också vara mallar för att genomföra undersökningar av olika slag. PLUS-konceptet lanserades i samband med Förening för alla-konferenserna.

Rekrytera och behålla-kampanj

Under oktober-december genomfördes en central satsning på att behålla befintliga medlemmar och rekrytera nya. Kampanjen var en trestegsraket:

1. Telemarketing – ett externt företag anlätades under oktober och november för att kontakta medlemmar som tecknat gruppforsäkringen hos Skandia, men som ännu inte betalt medlemsavgiften för 2016. Medlemmarna informerades om att de riskerade att förlora sin försäkring om de avregistrerades på grund av utebliven betalning. Över hälften valde att kvarstå som medlemmar, endast nio procent meddelade att de ville avsluta sitt medlemskap och resterande medlemmar gick dessvärre inte att nå. Det är förbundets bedömning att telemarketing är en bra metod för att bearbeta icke-betalande medlemmar och något som kan komma att användas igen.
2. PLUS 1 – en belöningskampanj där den som rekryterat en ny medlem belönades med en Sverigelott. Kampanjen fick ett övervägande positivt mottagande och det uppskattades att det var den enskilde medlemmens insats som premierades.
3. Annonsering på Facebook – en serie digitala annonser på Facebook med ett tydligt rekryteringsbudskap. Totalt såg över 148 000 personer annonserna och drygt 5 200 klickade sig vidare.

Mässor

Liksom tidigare år delade förbundet ut ett bidrag till distrikten för att delta i mässor. 17 distrikt ansökte om bidrag för totalt 32 mässor över hela landet. Vissa mässor sträckte sig över flera dagar och lockade publik från hela landet, medan andra var mer lokala arrangemang. Exempelvis deltog SPF Seniorerna vid Seniormässan i Stockholm, Göteborg och Malmö, Elmia Husvagn i Jönköping, 60+ i Uppsala, Falun och Västerås och Stora Nolia i Piteå.

Det centrala mässmaterialet har kompletterats med fler enheter, bland annat en mindre utställningsdisk och roll-ups med nya motiv.

Medlemsnytta

Idéboken – tillägg

Genom olika undersökningar som genomförts bland medlemmar vet vi att föreningarnas aktiviteter är mycket viktiga, både för att locka nya medlemmar, men även för att behålla befintliga. Under 2015 togs Idéboken fram som ett stöd till föreningar att utveckla sina aktiviteter. I samband med Förening för alla togs ett nytt tillägg till Idéboken fram innehållande beskrivningar till fem olika aktiviteter; Försök inte lura mig, Alla kan surfa, Matpatrullen, Vänträffen och Karlar – grabbar – kompisar. Tillägget innehåller även en kort sammanfattning av förbundets undersökning bland yngre medlemmar och deras önskemål på aktiviteter.

Medlemsförmåner

Under året har samarbetet fortsatt med de partners som förbundet har långsiktiga avtal med; If, Skandia, E.ON och Viking Line. I början av året slöts avtal med en ny samarbetspartner, Hallon, som erbjuder förmånliga mobilabonnemang vilket varit uppskattat hos många medlemmar. Även 2016 har medlemmar till ett bra pris fått hjälp med juridiska dokument, exempelvis testamente och gåvobrev, hos Skattebetalarna som en del av förbundets samarbete med dem. Studieförbundet Vuxenskolan har erbjudit rabatt på sina öppna studiecirklar.

Samarbetet med SJ avslutades då de inte var villiga att erbjuda någon extra förmån till SPF Seniorernas medlemmar utöver den generella rabatt de erbjuder Sveriges samtliga pensionärer. Samtal har förts med ytterligare ett antal intressanta företag och organisationer vilket förhoppningsvis leder till nya avtal under 2017.

Goda Vänner

Under året inleddes ett samarbete med Goda Vänner, en mötesplats för seniorer som vill läsa mer om mat, dryck, hälsa och träning. Goda Vänner erbjuder även rabatter på bland annat restauranger

och kaféer. Bakom Goda Vänner står White Guide Senior som provar och bedömer maten på landets äldreboenden. SPF Seniorernas medlemmar har erbjudits medlemskap i Goda Vänner för halva priset samt förtur på kommande föreläsningar med bland andra Leif Mannerström.

White Guide Senior – för bättre seniormat

White Guide Senior fokuserar på att lyfta fram goda exempel i arbetet med att förbättra kvaliteten på mat och måltider på seniorboenden. I september månad deltog SPF Seniorerna under White Guide Senior-galan genom förbundsordförande Christina Rogestam. Tillsammans med Årets Kock 2006, Peter Skogström, delade Christina Rogestam ut det nya gastronomipriset Årets Supernova till Eddie Grahn och Jenny Fontaine Ronnby, båda två legitimerade dietister i Malmö stad.

PRISBELÖNT PROJEKT:

Försök inte lura mig!

I oktober 2016 tilldelades projektet Försök inte lura mig! första pris i den svenska deltävlingen i European Crime Prevention Award 2016 (ECPA)

– en tävling om det bästa lokala brottsförebyggande projektet inom EU. Utbildningsmaterialet är framtaget av Polismyndigheten tillsammans med SPF Seniorerna, PRO och Brottsofferjouren för att förebygga det växande problemet med bedrägerier riktade mot äldre. Materialet lanserades hösten 2015 och har sedan dess använts i hundratals föreningar i och utanför de involverade organisationerna. Under hösten 2016 startade en utvärdering av insatsen.

Balansera mera

Nationell kampanjvecka för att förebygga fallolyckor

I början av oktober genomfördes Socialstyrelsens kampanjvecka Balansera mera tillsammans med kommuner, landsting och ideella organisationer runt om i landet. SPF Seniorerna var inte sena att hänga på och var även ett bollplank för Socialstyrelsen i deras uppdrag. Inför veckan spred förbundet information om innehåll och material för att locka föreningar och distrikt att delta i kampanjen på hemmaplan. Materialet från kampanjen tar upp vad vi själva kan göra för att förhindra och minska risken för fall och fallskador. Vi kan balansera maten, motionen och medicinerna, vilket var ett pedagogiskt och tydligt tema. SV inledde under hösten arbetet med att ta fram en studieplan för materialet.

*Fokus på
att förbättra
kvaliteten på mat
och måltider
på senior-
boenden.*

SPF Seniorerna kräver nollvision

Efter kampanjveckan följde SPF Seniorerna upp arbetet med ett pressmeddelande innehållande kravet på en nollvision för fallolyckor. SPF Seniorerna lyfte fram att regeringens mål på att halvera fallolyckorna är alldeles för lågt satt och hävdade att ingen ska behöva skadas allvarligt eller dö på grund av fallolyckor. Pressmeddelandet innehöll flera förslag på åtgärder för att nå nollvisionen och konstaterade att en nollvision för fallolyckor är ett mål som Sverige måste sätta nu, för att vi ska nå dit i framtiden.

18

PÅVERKAN OCH INFLYTANDE

Förbundets påverkansarbete ska fortsätta på olika nivåer, där valfrihet, trygghet, rättvisa och inflytande är våra honnörsord. Vi tar fortsatt striden för rättvis skatt och ett stabilt och väl fungerande pensionssystem. Vi verkar för folkhälsa och en hög kvalitet inom vård och omsorg och vi agerar så att äldre får bättre möjlighet till bra boende. Våra kompetenta och drivna ledamöter i pensionärsråden ska vara aktiva och genom sitt inflytande göra skillnad för de äldre. (Mål och riktlinjer 2015–2017)

Under året fortsatte förbundets arbete med att på olika samhällsnivåer bilda opinion och påverka i de frågor som kongressen beslutat: rättvis skatt, stabilt och väl fungerande pensionssystem, folkhälsa, hög kvalitet inom vård och omsorg, bättre möjlighet för äldre till bra boende samt bekämpa åldersdiskriminering. Andra frågor förbundet arbetade med var bland annat seniorers ekonomiska situation och rätten att fortsätta använda kontanta betalningsmedel. Honnörsorden i förbundets arbete var i enlighet med kongressens beslut valfrihet, trygghet, rättvisa och inflytande.

Uppvaktningar

Uppvaktning av beslutsfattare med makt över frågor som har betydelse för seniorer är en viktig del i arbetet att påverka och ha inflytande. Under året uppvaktade förbundets förtroendevalda, anställda och uppdragstagare flera statsråd enskilt. I mars mottog äldreminister Åsa Regnér förbundets namnunderskrifter mot höjda avgifter i äldreomsorgen och i augusti överlämnades en namninsamling för att behålla kontanterna till finansmarknadsminister Per Bolund.

I augusti kallade statsminister Stefan Löfven till samtal om seniorers ensamhet och utsatthet och samma månad uppvaktades Hanna Stjärne, vd Sveriges Television, om representation, textning och bakgrundsljud. Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll medverkade på distriktsordförandekonferensen i oktober och i december uppvaktades partisekreterare Acko Ankarberg Johansson (KD) om vikten av seniorer på partiets valsedlar och om äldrepolitik.

Pensionärsråd

SPF Seniorernas företrädare i kommuners, landstings och regioners pensionärsråd använde sitt inflytande för att förbättra äldres vardag.

I januari publicerades en uppdaterad version av förbundets Handbok för pensionärsråden. I september genomfördes regionala konferenser, Pensionärsråd – Mitt i mandatperioden, på sju orter i landet. Under konferenserna talade Christina Rogestam och Martin Engman om politik och hur man kan påverka partiernas regionala beslutsföra inför de allmänna valen 2018. Närmare 400 personer deltog i konferenserna.

Hemtjänstuppeppet

SPF Seniorerna drog igång namninsamlingen Hemtjänstuppeppet för att belysa de negativa effekterna och uppmana regeringen att dra tillbaka sitt förslag att höja avgifterna i hemtjänst och särskilt boende. Omkring 300 000 äldre som har hemtjänst eller bor i särskilt boende idag berörs. För en hel del av dem innebär regeringens politik mindre pengar i plånboken, på grund av att avgiftshöjningen i flera fall åter upp förändringar i bostadstillägg, skatt och pensionsuppräknings. För en ogift garantipensionär skulle avgiftshöjningen ge strax över 300 kronor mindre i plånboken under 2016, för en ogift snitt-pensionär rör det sig om cirka 1 200 kr mindre. Höjningen drabbar de redan mest utsatta äldre – de med störst omsorgsbehov och lägre inkomster. Under våren 2016 överlämnades strax över 10 000 namn emot avgiftshöjningen till äldreminister Åsa Regnér (S). Från den 1 juli 2016 infördes dessvärre ändå avgiftshöjningen i majoriteten av landets kommuner.

Christina Rogestam och Åsa Regnér (S).

Vi kräver kontanterna kvar!

Under senvåren körde SPF Seniorerna igång en namninsamling för rätten att själv kunna välja betalmedel – Kontanterna kvar! Detta mot bakgrund av att det har blivit allt svårare att hitta bankkontor där man kan sätta in och ta ut kontanter. Även antalet bankomater har minskat de senaste åren. Enligt lag ska vi alla själva kunna välja betalmedel. Men många människor, föreningar och småföretag som vill använda kontanter idag stöter tyvärr på svårigheter. SPF Seniorerna anser det självklart att var och en ska kunna använda kontanter, digitala betallösningar eller både och. Ingen ska utestängas från samhället. Rätten att själv kunna välja betalmedel måste stärkas – om inte bankerna tar sitt ansvar måste riksdagen vara beredd att lagstifta om att bankerna ska ha kontanthantering för att överhuvudtaget få bedriva verksamhet. I augusti månad träffade SPF Seniorerna finansmarknadsminister Per Bolund (MP) för ett möte där kontantservicen diskuterades och 32 667 namnunderskrifter överlämnades.

Christina Rogestam och Per Bolund (MP).

En enkät om äldres måltider

Under hösten genomförde förbundet en enkätundersökning till landets alla kommuner om måltiderna inom äldreomsorgen. Resultaten visade att endast i 13 procent av landets kommuner har äldre med mat från hemtjänsten, möjlighet att välja bland olika matleverantörer. De som inte kan välja erbjuds kalla matlådor i 52 procent av de resterande kommunerna. I ungefär hälften av kommunerna kan seniorer välja mellan fler än två måltidsalternativ per dag. Men i två tredjedelar av kommunerna kan äldre inte önska en särskild maträtt. SPF Seniorerna menar att följande bör göras:

- » Genomför en nationell kvalitetssatsning på äldres måltider, med tydliga ramar och krav
- » Öka äldres möjlighet att påverka måltiderna i äldreomsorgen, till exempel genom att kunna välja mellan olika matleverantörer
- » Individanpassa maten inom omsorgen i så stor utsträckning som möjligt

Undersökningen och faktaunderlag om mat i omsorgen finns på intranätet så att föreningar och distrikt ska kunna använda resultaten i det lokala påverkansarbetet. Både TV4-nyheterna och Expressen rapporterade om SPF Seniorernas matundersökning.

Expressen
rapporterade om
SPF Seniorernas
matundersökning.

Rapporter

Seniorernas bidrag till sysselsättningen

Seniorernas sysselsättningsgrad har ökat kraftigt från knappt 10 procent 2005 till drygt 16 procent 2015, en större ökning än för alla andra åldersgrupper under perioden 2005 till 2015. De sysselsatta seniorernas bidrag till BNP har mer än fördubblats från 47 miljarder år 2005 till 111 miljarder år 2015. Det är ett större bidrag till BNP än från exempelvis bilindustrin.

I sammanhanget anser SPF Seniorerna att:

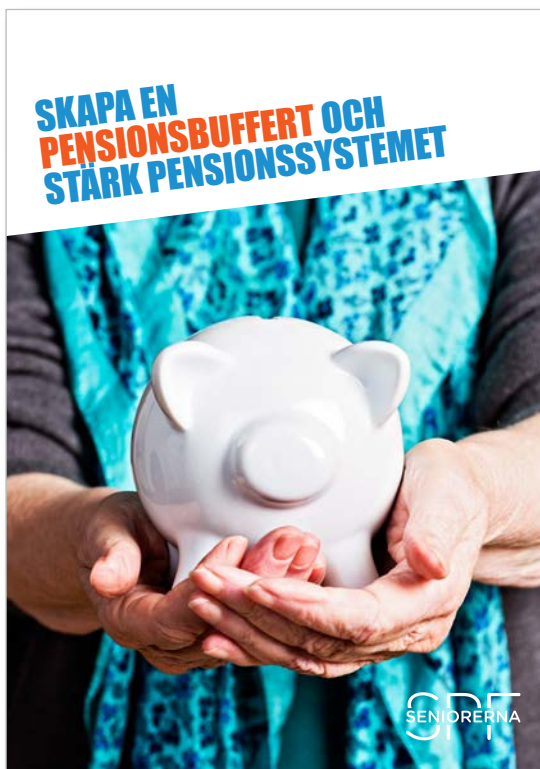
- Åldersgränsen i Lagen om anställningsskydd (LAS) bör höjas från 67 till 69 år
- Avtal och regler bör förenklas så att mer flexibilitet från arbetsgivarnas sida blir verklighet
- Arbetsgivare som arbetar aktivt för att behålla och rekrytera seniorer bör premieras
- Subventionsgraden för ROT- och RUT-avdragen bör återställas och höjningen av den särskilda löneskatten bör dras tillbaka
- Åldersdiskriminering på arbetsmarknaden bör bekämpas tydligare än idag

Hinder på bostadsmarknaden för seniorer

Förbundet har listat upp en rad hinder för seniorer på bostadsmarknaden bland annat flyttskatten, bostadskostnaderna i relation till pensioner och bostadstillägg, otillgängligheten i det befintliga bostadsbeståndet samt bostadsbolagens inkomstkrav.

Bostadspatrullen

För de som vill börja arbeta med bostadsfrågorna i sin kommun eller vill ha tips och underlag i redan pågående arbete finns Bostadspatrullen – en inspirationsrapport från SPF Seniorerna. Materialet kan bland annat hjälpa till att ta reda på hur bostadssituationen ser ut i just din kommun, hitta inspiration för att genomföra en enkät om bostadspreferenser eller läsa mer om vilka olika boendeformer för seniorer som finns idag. I materialet finns också exempel på hur man arbetat med bostadsfrågorna i andra kommuner, vilka frågor och argument man kan använda i kontakten med kommunen och övriga intressenter samt bilagor med statistik kommun för kommun.

På SPF Seniorernas intranät under fliken Bostad finns – förutom bilagorna till Bostadspatrullen – de senaste förändringarna vad gäller regler, lagar, investeringsstöd och dylikt som berör bostadsfrågorna för seniorer.

Skapa en pensionsbuffert och förstärk pensionssystemet

Pensionssystemet har stora finansiella problem, vilket medfört att pensionerna blivit betydligt lägre än normalt och vid tre tillfällen har bromsen sänkt pensionerna nominellt. För att stärka systemet föreslår SPF Seniorerna att de pensionsavgifter som tas ut på inkomster över 8,07 inkomstbasbelopp, vilka idag går som skatt till statsbudgeten, förs över till pensionssystemet utan att ge pensionsrätt. Genom att låta dessa avgifter förvaltas av AP-fonderna uppnås en långsiktig stabilitet, då systemets tillgångar förstärks utan att pensionsskulden ökar. Detta skapar en pensionsbuffert som minskar risken för återkommande perioder med sänkta pensioner – vilket gynnar både dagens och framtidens pensionärer. Hade en pensionsbuffert byggts upp sedan år 1999

hade bromsens effekter blivit betydligt mindre för en vanlig pensionär. Framöver gäller motsvarande: att snabbt bygga upp en pensionsbuffert är viktigt för att förstärka systemet och undvika framtida sänkningar.

Så kan vi minska ensamheten bland äldre

Det krävs insatser på alla nivåer i samhället för att motverka ensamhet bland äldre. Tips på frågor, aktiviteter och krav finns med i rapporten. På nationell nivå arbetar vi för att påverka regering, riksdag och myndigheter att genomföra åtgärder som minskar risken att äldre isoleras mot sin vilja. I distrikt och föreningar kan förbundets representanter ställa regionala och lokala politiker samt tjänstemän till svars, samverka för att främja sociala mötesplatser och arbeta fram planer på hur ensamhet bland äldre kan motverkas. Som enskild förening och medlem kan man vara uppmärksam på vanliga tecken på ensamhet i omgivningen och anordna aktiviteter som kan bidra till att minska ensamheten.

Samtliga rapporter finns att beställa i SPF Seniorernas webbutik. De kan även laddas ner från intranätet.

Sakkunnigas arbete

Under året var fyra sakkunniga arvoderade inom områdena juridik, bostäder, läkemedel samt vård och omsorg. De bidrog till att höja kvaliteten och kompetensen på förbundets utbildningar, kurser och konferenser. De har även stärkt förbundsledningen vid uppvaktningar och i arbetet med att skriva debattartiklar, blogga samt att besvara remisser från organisationer, Regeringskansliet och andra myndigheter.

SPF Seniorena har totalt fyra sakkunniga – inom juridik, bostäder, läkemedel samt vård och omsorg.

”Fyra av fem pensionärer betalar fortfarande högre skatt än löntagare.”

Seniorers ekonomi

Pensioner och skatter

2016 höjdes inkomst-/tilläggpensionen med 4,2 procent medan garantipensionen sänktes med 0,4 procent. Pensionssystemet befinner sig i slutet av en balanseringsperiod, som följd av att bromsen slagit till tre gånger sedan 2010, vilket gör att inkomst-/tilläggpensionen ökar snabbare än normalt. År 2016 nådde inkomst-/tilläggpensionen äntligen över den nivå den hade 2009 – innan bromsen slog till.

Den 1 januari 2016 sänktes skatten på pensionsinkomster. På inkomster upp till 10 000 kronor före skatt betalar pensionärer nu samma skatt som löntagare. Skatten sänktes också för pensionärer med inkomster upp till cirka 17 000 kronor per månad brutto. Men fortfarande betalar fyra av fem pensionärer högre skatt än löntagare.

Den parlamentariska Pensionsgruppen som består av ledamöter för allianspartierna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet – tog under 2016 fram en studie om olika aspekter kring jämställda pensioner. Men huvudproblemet med pensionssystemet är att det är underfinansierat och inte levererar som utlovat, vilket Pensionsgruppens

arbete under året inte löst. SPF Seniorernas krav på en ordentlig utvärdering av pensionssystemet kvarstår därför: ”Vi seniorer ska kunna leva på våra pensioner och pensionssystemets grundprinciper måste uppfyllas.”

Tryggare ekonomi på äldre dar

Regeringsuppdraget som Finansinspektionen har fått för att stärka pensionärernas ställning på finansmarknaden fortsatte under året. Utifrån uppdraget startades 2013 ett samarbete med pensionärsorganisationerna som tillsammans drog igång ett folkbildningsprojekt. SPF Seniorernas medlemmar erbjuds att bli vidareinformatörer och delta i utbildningen Tryggare ekonomi på äldre dar. En kurs genomfördes under året med elva deltagare från SPF Seniorerna. Totalt sedan år 2013 har 128 vidareinformatörer inom SPF Seniorerna diplomerats och kan nu informera samt starta kurser eller studiecirklar inom de ämnen som ingår i Tryggare ekonomi på äldre dar.

SYNAS OCH HÖRAS

Nyckeln till fortsatt framgång är att vara snabba, proaktiva och på hugget. Vi ska ta för oss i debatten och vara en stark opinionsbildare som seniorernas röst i samhället. Vi ska fortsätta att stärka bilden av oss som en offensiv seniororganisation hos medlemmar, blivande medlemmar, politiker, opinionsbildare och media. Förbundet behöver fortsatt utveckla kommunikationen i de digitala kanalerna och hitta väl fungerande former för jämn synlighet över tid. (Mål och riktlinjer 2015-2017)

SPF Seniorerna har syns eller hörts vid över femtio olika tillfällen i riksmidia under året.

Mediegenomslag

Under året har SPF Seniorerna syns eller hörts vid över femtio olika tillfällen i riksmidia. I flera fall är det förbundsordförande Christina Rogestam som debatterar i radio om låga pensioner och höjd hemtjänstavgift eller skrivit debattartiklar i olika saksfrågor. Några debattartiklar under 2016 var:

att det tagit sju år för pensionerna att nå upp till nivån innan bromsen, borttagen skatt på RUT-tjänster för äldre, behovet av en folkbildningskampanj om pensionssystemet och avsaknad av satsningar på äldre i regeringens budget (den senare hamnade på Topp-10-listan över tidningens mest lästa artiklar 2016). Andra debattinlägg gällde att lägre ingångslöner anses det inte gå att leva på – men de orimliga pensionsnivåer då?, den oacceptabla platsbristen på särskilda boenden, att löftet om skattesänkning inte stämde för alla pensionärer och att åldersgränsen i omställningspensionen bör avskaffas. Förbundets

sakkunniga har även de syns i debatten, Gösta Bucht om åldersgränser för mammografiscreening och Fredrik von Platen om behovet av att höja bostadstillägget.

När det gäller redaktionella nyheter har SPF Seniorerna genom egna rapporter, siffror och undersökningar syns i media. I Aftonbladets artikelserie om pensionssystemet medverkade Christina Rogestam, medan Gösta Bucht argumenterade för ett vaccinationsprogram i SVTs Gomorron Sverige. Förbundets undersökning om maten i äldreomsorgen har syns både i TV4-nyheterna och Expressen. Dagens Nyheter rapporterade om SPF Seniorernas nya förslag att skapa en pensionsbuffert. SPF Seniorernas arbete för att använda kontanter togs upp i Expressen. News55.se rapporterade om SPF Seniorernas krav på en nollvision för fallolyckor. Mot slutet av året fick SPF Seniorernas bearbetning av olika siffror från Eurostat stor uppmärksamhet, liksom att förbundet utmanat partiledare och ministrar att klara sig på en vanlig pension under en vecka.

Runt om i landet har distrikt och föreningar syns genom insändare och redaktionella artiklar bland annat om att pensionerna måste följa med i inkomstutvecklingen varje år, bristande seniorrepresentation i politiken, ökad valfrihet vad gäller maten i äldreomsorgen och studiecirklar för att motverka bedrägerier mot äldre.

Annonsering

Förbundet fortsatte under året att arbeta in sin nya profil. De tre första kvartalen låg fokus på samma annonsupplägg som under 2015. Strategin var att arbeta med ett antal budskap i utvalda tidningar som vänder sig till målgruppen 65+. Tidningarna var en mix av temabilagor i rikstäckande dags-tidningar, resetidningar samt nyhetsmagasin och budskapen handlade om valfrihet, felmedicinering, bostäder samt rekrytering.

I sista kvartalet arbetades ett nytt upplägg fram som hade till uppgift att stödja rekryteringsarbetet och därför var mer ”call to action”, det vill säga med en tydlig uppmaning att agera och i det här fallet bli medlem. Annonserna syntes bland annat på framsidan i DN:s kulturdel, på helsidor i DN:s nyhetsdel, i ett par temabilagor och med banners på expressen.se samt på Facebook.

Almedalen

I början av juli genomförde SPF Seniorerna för fjärde året i rad en Almedalsvecka fullspäckad med seniorrelevanta frågor. Förbundet arrangerade heldagsarrangemanget Tillgänglighetsarenan tillsammans med Hissförbundet, Lunds universitet, Parasport Sverige och DHR. Under dagen genomfördes sex seminarier där några av rubrikerna löd: En arbetsmarknad för alla, Fånge i sitt eget hem – att åldras i otillgängliga bostäder och Miljonprogram 2.0 eller tillgängliga bostäder? Samtliga seminarier modererades av journalisten Artur Ringart och bland paneldeltagarna fanns många namnkunniga politiker och debattörer: Barbro Westerholm (L), Emma Henriksson (KD), Maria Billing (jurist), Göran Hägglund (pensionsgruppens processledare), Raimo Pärssinen (S), Robert Hannah (L), Fredrik von Platen och Christina Rogestam från SPF Seniorerna med flera.

En Almedalsvecka fullspäckad med seniorrelevanta frågor.

Totalt under året har aktiviteterna på SPF Seniorernas Facebook-sida haft en räckvidd på närmare

6 000 000
personer

Kalkylatorerna lever vidare

SPF Seniorernas två kampanjverktyg, Pensionsbromskalkylatorn och Pensionärsskattekalkylatorn uppdaterades med 2016 års siffror. I Pensionsbromskalkylatorn kan du räkna ut hur mycket du förlorar på bromsen i pensionssystemet, för en snitt-pensionär handlar det om ca 45 000 kronor. I Pensionärsskattekalkylatorn framgår att majoriteten seniorer fortfarande betalar högre skatt än löntagare – och den har över 6 000 besökare varje månad. Vi kommer inte ge oss förrän pensionssystemet utvärderas i sin helhet och den högre skatten på pension är helt avskaffad!

Sociala medier: Facebook, Twitter och blogg

På SPF Seniorernas Facebook-sida diskuteras äldrerelaterade frågor bland medlemmar och övriga intressenter. Under 2016 har antalet följare vuxit från cirka 33 000 till 50 000. Under året har över 350 olika inlägg publicerats på sidan: allt från debattartiklar och nyheter till kampanjer och livesändningar från förbundet. Totalt under året har aktiviteterna på SPF Seniorernas Facebook-

sida haft en räckvidd på närmare 6 miljoner personer.

På mikrobloggen Twitter har antalet följare under året ökat från omkring 310 till 410 stycken. Även här kommunicerar förbundet ut nyheter, åsikter och blogginlägg samt svarar på frågor och deltar i diskussioner. Målgruppen är framförallt politiker, journalister och opinionsbildare.

På bloggen Seniorbloggarna, där förbundets sakkunniga och ordförande bloggar om aktuella ämnen, har elva inlägg publicerats under året. Bloggen har haft cirka 9 000 besökare som tagit del av de olika inläggen om vård och omsorg, bostadsfrågor samt pensioner och skatter.

656
förenings-
prenumerationer
skickas ut

260
medlemmar får
tidningen som
taltidning

510
övriga
prenumeranter

1 152
intresseanmälda fick
tidningen
gratis under sin tid som
intresseanmäld

209 100
ex var TS-upplagan
2016

En medlemstidning för dagens seniorer

SPF Seniorernas medlemstidning Seniorens har ambitionen att vara det ledande seniormagasinet kompletterat med webb, nyhetsbrev och aktivitet i sociala medier. Tidningens uppgift är att väcka debatt och skapa opinion samt att ge information om SPF Seniorernas verksamhet. Äldrepolitik, pensioner, bostäder, vård och omsorg samt andra samhällsfrågor som rör seniorer är viktiga bevakningsområden. Seniorens ska stärka bilden av äldre som en viktig grupp i samhället och lyfta fram personer som är förebilder för dagens seniorer. Den ska också vara ett nöje att läsa och ge förströelse.

Förändringar under året

Namnbytet från Veteranen till Seniorens genomfördes från och med nr 1 2016. Likaså ändrades namnet på webben till seniorens.se. Namnbytet firades med en fest för alla medverkande och berörda i förbundskansliets lokaler. Nya medarbetare är läkaren Magnus Eriksson och ekonomen Ylva Yngveson som skriver krönikor i varje nummer. Novelltävlingen Årets Novell utlystes och fick ett stort gensvar. 649 bidrag skickades in och fem priser till ett sammanlagt värde av 50 000 kronor delades ut. I juryn deltog författaren Björn Ranelid, kulturjournalisten Gun Ekroth och Seniorens chefredaktör Gunilla Lindahl. Ett tvåårigt tryckeriavtal träffades under hösten med Forssa Print för åren 2017 och 2018. Distributionen av tidningen sker fortsatt via PostNord och Bring.

Hemsida och sociala medier

Seniorens.se fick ett nytt utseende med nya funktioner och är nu anpassad för läsning även på mobil och surfplatta. Webben fungerar som ett komplement till tidningen och uppdateras flera gånger i veckan med nyheter och insändare. Under rubriken Landet runt finns utrymme för föreningarnas egna rapporter om sin verksamhet. Längre debattinlägg som inte ryms i tidningen får också plats här. En stor del av nyheterna på webben delas via Facebook för att skapa större spridning och nå fram till

presumptiva medlemmar. Seniorens finns även på Twitter och Instagram.

Tio gånger om året, mellan tidningens utgåvor, skickas ett nyhetsbrev ut till de drygt 100 000 medlemmar som anmält sin e-postadress.

Något om innehållet

Tidningens innehåll speglar till stor del förbundets verksamhet. Exempel på detta är artiklar om kontanthantering, nattbemanningen på äldreboenden, bemötandet inom äldreboenden, att fler blir fattigpensionärer, hemtjänstens täta personalbyten, pensionärsrådets arbete, de anhörigas situation, vaccinationer, åldersdiskriminering vid bröstcancer-scanning och bedrägerier mot äldre.

Reseklubb

Under året har Reseklubben besökt Kuba, motio- nerat på Mallorca, rest runt på Island och Svalbard, utforskat Amalfikusten, sett Madrid och Vietnam. Utvärderingar visar att resorna uppskattas av ensamresande och medlemmar som vill få nya vänner.

Årets senior

För sjätte året i rad har tidningens läsare röstat fram Årets senior. 2016 blev det Marianne Rundström, programledare för SVTs Gomorron Sverige, som förärades hederstiteln.

MEDLEMS- REGISTER OCH WEBB

I början av 2016 skulle förbundets nya hemsida och medlemsregistret, MiRiaM, introduceras i hela organisationen. Efter upprepade förseningar hos leverantören sköts starten för alla föreningar och distrikt upp till den 1 december. För att kunna genomföra kongressens beslut om att erbjuda central uppbörd så arbetade förbundet parallellt med båda systemen under hela 2016. Mer än hälften av SPF Seniorernas medlemmar aviserades via förbundet och det nya medlemsregistret. I cirka två procent av fallen uppstod problem, vilket skapade berättigad ilska bland drabbade medlemmar och onödigt merarbete för organisationen.

I november överfördes hela databasen med medlemsuppgifter från tidigare leverantör till nya medlemsregistret. Trots ett intensivt arbete från förbundskansliets personal, inhyrda konsulter och

stora insatser från förtroendevalda så blev starten en katastrof, vilket resulterade i nya allvarliga diskussioner med leverantörens företagsledning. Leverantören misslyckades också med överföringen av bilder och dokument till nya hemsidan, vilket även det skapade ilska och onödigt arbete för hela organisationen.

Under året har det pågått många diskussioner inom SPF Seniorerna om nyttan av att införa nya system och deras lämplighet för en ideell organisation. Förbundsstyrelsen, arbetsutskottet, distriktsordföranden och generalsekreteraren har haft många möten om vilken väg förbundet bör gå. Förbundet har vid upprepade tillfällen framfört sitt missnöje med leverantörens bristfälliga leveranser och tvingat bolaget att i olika former kompensera SPF Seniorerna för förseningar och felaktigheter.

*I november
överfördes data-
basen med
medlemsuppgifter
till nya medlems-
registret.*

MEDARBETARE PÅ FÖRBUNDSKANSLIET

Anna Eriksson

Anna Rask

Anna Sandberg

Eva-Christine Öhman

Frida Johansson

Gunilla Lindahl

Hans-Eric Berg

Jan Arleij

Karin Bajlo

Katarina Lindström

Kansliets ledningsgrupp:

PETER SIKSTRÖM, generalsekreterare

JOHANNA LUNDIN BHATTACHARYYA t o m 2016-08-31

MONICA ALMQUIST, ekonomichef fr om 2016-09-01

STINA NORDSTRÖM, kommunikationschef, biträdande GS

MARTIN ENGMAN, samhällspolitisk chef

Maria Andersson

Maria Larsson

Marianne
Bryggman Mähl

Marita Hedén

Martin Engman

Monica Almquist

Ola Nilsson

Peter Sikström

Stig Lundgren

Stina Nordström

Ulrika Palmcrantz

Veronica Sjölin

Medarbetare som slutat under 2016:
Birgitta Holmsten,
Dagmar Gustavsson,
Johanna Lundin Bhattacharyya.

SPF Seniorernas sakkunniga

Fredrik von Platen

Gösta Bucht

Jan Vikenhem

Arne Melander

Under jul- och nyårshelgen gick Arne Melander bort efter en tids sjukdom. Arne var uppskattad som sakkunnig och han är mycket saknad i organisationen.

SPF SENIORERNAS FÖRBUNDSSTYRELSE

Stående från vänster: Kjell Hansson, Peter Lindgren, Rune Kjernald – 1e vice ordförande, Christina Rogestam – ordförande, Jan Rülcker, Lena Gustafsson, Birgitta Borg. Sittande från vänster: Sonja Åneman, Inga-Lott Thörnell, Börje Gustafsson, Kerstin Forsman, Kjell Skålberg – 2e vice ordförande.

Förbundsstyrelsens grupper

Arbetsutskottet

Kjell Skålberg,
Christina Rogestam,
och Rune Kjernald.

Adjungerade:
Peter Sikström, Stina Nordström
och Martin Engman

Redaktionsrådet

Christina Rogestam, Rune Kjernald, Kjell Skålberg,
Gunilla Lindahl och Stina Nordström.

Stadgegrupp

Kjell Skålberg, förbundsstyrelsen,
Peter Sikström, sammankallande,
Elvy Bürger, Västmanland och
Ingegerd Thorgren, Stockholm.

Ekonomigruppen

Christina Rogestam, Rune Kjernald, Kjell
Skålberg, Börje Gustafsson och Johanna Lundin
Bhattacharayya.

Styrgrupp nytt medlemssystem

Rune Kjernald, förbundsstyrelsen,
Peter Sikström, Stina Nordström och
Maria Andersson.

Styrgrupp ny webbplats

Rune Kjernald och Kjell Skålberg,
förbundsstyrelsen,
Peter Sikström, Stina Nordström och
Maria Samuelsson.

Konsumentprogram

Lena Gustafsson, förbundsstyrelsen,
sammankallande.

Ålderismprogram

Gösta Bucht, sakkunnig, sammankallande.

Läkemedelsgruppen

Sonja Åneman, förbundsstyrelsen, sammankallande,
Lisbet Bolin, Uppsala,
Margita Jacobsson, Stockholm,
Arne Melander, sakkunnig och
Gösta Bucht, sakkunnig.

Valberedning

Jan-Erik Lövbom, ordförande,
Mona Lindblom, vice ordförande,
Jarl Graf, Skaraborg,
Per-Eric Josefsson, Uppsala,
Bengt Lidström, Gotland,
Staffan Magnusson, Jönköping,
Elisabeth Olsson, Gästrikland,
Richard Olsson, Stockholm,
Pauli Petersson, Skåne,
Maritta Selin, Västernorrland och
Gunilla Wenander Grönvall, Halland.

Valberedningens arbete 2016

Under våren förberedde valberedningen information som sändes ut till distrikten om nomineringar och nomineringstid till de uppdrag som ska tillsättas på kongressen 2017.

Under hösten genomfördes intervjuer med nuvarande förbundsstyrelseledamöter samt revisorer. Därefter intervjuades alla de nominerade kandidaterna till styrelsen samt revisorer.

I oktober meddelade förbundsordförande Christina Rogestam, som var nominerad för omval från alla distrikt, att hon inte stod till förfogande för omval. Valberedningen fick nu göra omstart med rekrytering av ordförande och en ny nomineringstid sattes. Valberedningen har haft fem möten under 2016.

BESVARADE REMISSER

31

remisser
besvarades
2016

Under året uppmanades förbundet besvara 29 remisser. 13 av dessa remitterades från Regeringskansliet, 15 från andra myndigheter och en från en organisation där SPF

Seniorerna är medlem. Beslut

togs om att besvara 19 av dessa inkomna remisser. Därutöver yttrade sig förbundet på eget initiativ över fem remisser: tre från Regeringskansliet och två från en annan myndighet. Sammanlagt besvarades 31 remisser under 2016. Fyra remisser besvarades ihop med en eller flera andra rikstäckande seniororganisationer. Antalet besvarade remisser motsvarar en fördubbling jämfört med 2015. Även efterfrågan på förbundets yttranden ökade. Under 2015 uppmanades förbundet yttra sig över 21 remisser. Under 2016 inbjöds förbundet att svara vid 28 tillfällen.

Bland förbundets remissvar kan nämnas yttranden om avgiftsfrihet för mammografi även för kvinnor över 74 år, rätten att fortsätta använda kontanter samt nationellt särskilt vaccinationsprogram för seniorer för influensa-, pneumokock- och bältros-vaccination. Andra yttranden har gällt behov att satsa på seniorers hälso- och sjukvård genom förstärkt primärvård och äldrevårdcentral samt koncentration av specialiserad vård så att den kan vara likvärdig och hålla hög kvalitet för alla.

Yttranden under 2016

Till sista utposten. En översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:54)

Driftsformer för universitetssjukhus (Ds 2016:28)

Privata sjukvårdsförsäkringar inom offentligt finansierad hälso- och sjukvård (Ds 2016:29)

Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41)

Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Frågor om vidareställningsplikt och upptäckbarhet med mera (Myndigheten för press, radio och tv)

Jämställda pensioner? (Ds 2016:19)

Föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården m.m. (Socialstyrelsen)

Som ett brev på posten. Postbefordran och pristak i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:27)

Plats för fler som bygger mer (SOU 2015:105)

Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5)

Effektiv vård (SOU 2016:2)

Långtidsutredningen 2015 (SOU 2015:104)

Träning ger färdighet. Koncentrera vården för patientens bästa (SOU 2015:98)

Fråga patienten! Nya perspektiv i klagomål och tillsyn (SOU 2015:102)

Märkning av apoteketiketten med substansnamn vid generiskt utbyte (Läkemedelsverket)

Stöd och hjälp till vuxna vid ställningstaganden till vård, omsorg och forskning (SOU 2015:80)

Influensavaccination som särskilt vaccinationsprogram – Beslutsunderlag till regeringen (Folkhälsomyndigheten)

Pneumokockvaccination som särskilt vaccinationsprogram – Beslutsunderlag till regeringen (Folkhälsomyndigheten)

Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02)

Särskilda satsningar på ungas och äldres hälsa (Ds 2015:59)

Organdonation. En livsviktig verksamhet (SOU 2015:84)

Bostäder att bo kvar i. Bygg för gemenskap i tillgänglighetssmarta boendemiljöer (SOU 2015:85)

Systematisk kartläggning av kunskap och kunskapsluckor i äldretandvård (HTA-O, Malmö högskola)

Ett tandvårdsstöd för alla – fler och starkare patienter (SOU 2015:76)

Uppdrag att säkerställa tillgång till en prisjämförelsetjänst för tandvård (Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket)

Avgiftsfrihet för viss screening inom hälso- och sjukvården (Ds 2015:51)

Tjänstepension – trygghandelagen och skattereglerna (SOU 2015:68)

Skydd för vuxna i internationella situationer – 2000 års Haagkonvention (SOU 2015:74)

Patientrörlighet inom EES – kompletterande förslag för tandvården (Ds 2015:52)

Medverkan externt

SPF Seniorerna är representerad i ett stort antal externa sammanhang genom sina förtroendevalda, anställda och uppdragstagare. Det kan gälla funktioner som expert i myndigheters råd, i offentliga utredningars referensgrupper och i organisationers och företags fora. Denna insyn och delaktighet i offentliga beslutsprocesser och verksamhetsgrenar är av stor betydelse för att tillvarata seniorers erfarenhet, öka medvetenheten om äldres behov och synpunkter samt säkerställa att dessa tillgodoses. Nedan följer de viktigaste av dessa organ:

Staten

Läkemedelsverket, rådet för bättre läkemedelsanvändning (CBL-rådet) Arne Melander

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, patient- och brukarrådet Inga-Lott Thörnell

Pensionsmyndigheten, pensionärsråd
Martin Engman och Anna Eriksson

Socialstyrelsen, referensgrupp för hjälpmedelsuppdragen Martin Engman

Socialstyrelsen, äldrerådet
Inga-Lott Thörnell

Socialstyrelsen, grupp för revidering av de nationella riktlinjerna för demensvården Gösta Bucht

Statens tjänstepensionsverk (SPV), pensionärspanelen Martin Engman och Anna Eriksson

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Dialog om äldreomsorg Gösta Bucht

Kommittéväsendet

Digitaliseringskommissionen (N 2012:04), referensgrupp Rune Kjernald

Demokratiutredningen (Ju 2014:19) expert Christina Rogestam (t.o.m. januari)

Hjälpmedelsutredningen (S 2015:08) expert Hans Ström

Nya apoteksmarknadsutredningen (S 2015:06) referensgrupp Rune Kjernald

Pensionärskommittén (S 1991:98) företrädare Christina Rogestam och Rune Kjernald

Utredningen om nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen (S 2015:03) expert Christina Rogestam

Utredningen om nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen (S 2015:03) vetenskaplig expert Gösta Bucht

Välfärdsutredningen (Fi 2015:01) referensgrupp Christina Rogestam

Projekt och nätverk

Försök inte lura mig, med Polismyndigheten, nationellt bedrägericentrum, Brottsofferjouren och PRO Ola Nilsson och Eva-Christine Öhman

Koll på läkemedel, med PRO och Apoteket AB Arne Melander och Martin Engman

Seniorvaccinationsprogram, med PRO och SanofiPasteur MSD Martin Engman, Stina Nordström och Ola Nilsson

”Det är en förmån att få leda en organisation som betyder så mycket för så många.”

Christina Rogestam, förbundsordförande

Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025

Vård värd samverkan, med PRO och professionsorganisationer Gösta Bucht och Martin Engman

Hjärt-Lungfonden Eva-Christine Öhman och Ola Nilsson

Organisationer & Företag

AGE Platform Europe, Council of Administration Christina Rogestam, member
Martin Engman, substitute

Alma folkhögskola, styrelsen Stina Nordström

D4-gruppen, samarbete mellan fyra seniororganisationer Christina Rogestam

D4, pensionsarbetsgrupp Martin Engman,
Anna Eriksson

Famna – Riksorganisationen för idéburen vård och omsorg, styrgrupp för Testbädd för en personcentrerad vård och social omsorg
Gösta Bucht

Folksam Liv, fullmäktige Eva-Christine Öhman

Folksam Sak, fullmäktige Bengt Ingesson

Studieförbundet vuxenskolans författarpriset, jury Gunilla Lindahl

Sveriges arbetsterapeuters brukarråd, ledamot
Martin Engman

Sveriges begravningsbyråers förbund, reklimationsnämnden Sonja Åneman

Svenska palliativregistret, referensgrupp
Gösta Bucht

Swedish Care International (SCI) Gösta Bucht

Medlemskap

AGE Platform Europe

Alma folkhögskola

Cancerfonden (huvudman)

Folkspel

IDEA – Arbetsgivarförbundet för ideella organisationer

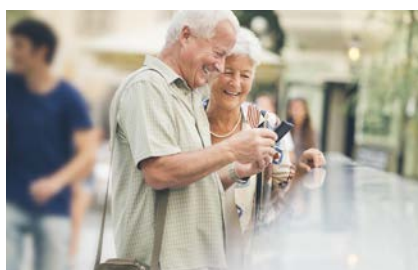
Ideell Arena

Medlemsutveckling

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF)

Studieförbundet Vuxenskolan

Sveriges Konsumenter

44

ÅRSREDO- VISNING

Styrelsen för SPF Seniorerna, org nr 888000-2830
avger följande årsredovisning 2016.

Innehåll

Förvaltningsberättelse.....	46
Resultaträkning.....	54
Balansräkning	55
Noter.....	56

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor.
Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

SPF Seniorerna är en fristående och ideell organisation som är partipolitiskt och religiöst obunden.

SPF Seniorerna har cirka 265 000 medlemmar fördelade på 27 distrikt och 800 föreningar. Förbundets ledord är valfrihet, inflytande och livskvalitet. De flesta medlemmar söker sig till SPF Seniorerna för att delta i föreningarnas aktiviteter, vara med i gemenskapen och för att stödja det äldrepolitiska arbete som förbundet driver centralt i regeringens pensionärskommitté, gentemot riksdagspartierna samt lokalt och regionalt i pensionärsråden i kommunerna och landstingen. SPF Seniorerna arbetar för att äldre ska ha en bra ekonomi, god hälsa samt en bra vård och omsorg.

Stadgar

Förbundet ska enligt stadgarna

- tillvarata och verka för äldres sociala och ekonomiska intressen
- motverka diskriminering på grund av ålder
- informera och skapa debatt i samhällsfrågor som berör äldre
- verka för att medlemmarnas erfarenheter och kunskaper tillvaratas i samhället i samspel med yngre generationer

- främja folkhälsa och verka för ett livslångt lärande
- verka för jämställdhet mellan kvinnor och män samt mellan yngre och äldre
- samverka med andra organisationer nationellt och internationellt
- samverka med centrala myndigheter
- ansvara för övergripande marknadsföring

Mål och riktlinjer

Vid kongressen 2014 antogs följande mål och riktlinjer för perioden 2015-2017 för att fortsätta utvecklingen av organisationen och sätta framtiden på dagordningen:

- **Vi anda och identitet**
- **Rekrytera och behålla**
- **Påverkan och inflytande**
- **Synas och höras**

Medlemsutveckling

Vid utgången av 2016 fanns 264 483 medlemmar registrerade. Förbundet tappade under 2016 totalt 2 721 medlemmar, vilket innebär en minskning med en procent.

Viktiga händelser under året

Kvartal 1

- Hemtjänstuppehållet – förbundets protestkampanj mot höjda avgifter i äldreomsorgen – rullas igång och står i centrum för påverkansarbetet under första kvartalet.
- Mobiloperatören Hallon blir ny förmånspartner.
- I en stor artikelserie i Aftonbladet lyfts problemerna med pensionssystemet. Förbundsordförande Christina Rogestam medverkar på både nyhets- och debattplats.
- Medlemstidningen byter namn till Senioren.
- Under namnet Förening för alla samlar förbundet olika insatser och verktyg för att ge inspiration och stöd till föreningar och distrikt. Sju konferenser genomförs runt om i Sverige; Göteborg, Växjö, Gävle, Örebro, Malmö, Stockholm och Umeå.
- Plus-konceptet lanseras med syftet att rekrytera och behålla framförallt yngre medlemmar.
- Christina Rogestam skriver på SvD-debatt: "Pensionsförändringen vid årsskiftet är inte mycket att jubla över".
- Förbundet riktar skarp kritik mot att äldre sjuka nekas plats på särskilda boenden runt om i landet, vilket rapporteras i såväl SVT som Sveriges Radio och Dagens Samhälle.
- Tillsammans med bland andra NTF skriver Christina Rogestam på Aftonbladets debattsida om att det behövs kommunala mål för att minska fallolyckorna.
- En ny rapport från förbundet *Seniorernas bidrag till sysselsättningen* visar att seniorernas sysselsättningsgrad har ökat de senaste tio åren.
- "Hur kan låg pension vara ok när låg lön inte är det?" frågar SPF Seniorerna på Aftonbladets debatt.
- På Göteborgs-Postens debattsida lanserade SPF Seniorerna och Almega förslaget om Senior-RUT som bland annat innebär att skatten på hushållstjänster till äldre ska tas bort.

Plus-konceptet lanseras med syftet att rekrytera framförallt yngre medlemmar.

- På Svenska Dagbladets debattsida skriver Christina Rogestam och Skattebetalarnas VD Joachim Olsson om regeringens uteblivna skattesänkningar för pensionärer.
- Äldreminister Åsa Regnér besöker förbundskansliet och vid mötet överlämnas en protestlista med 10 330 namnunderskrifter som säger nej till höjda avgifter inom äldreomsorgen.

Kvartal 2

- *Bostadspatrullen* – en verktygslåda för fler bostäder och bättre tillgänglighet lanseras.
- Inom bostadsområdet tar förbundet också fram listan *Hinder på bostadsmarknaden* att användas i den fortsatta argumentationen för en bättre bostadsmarknad för seniorer.
- Sakkunnige Gösta Bucht medverkar i ett debattinslag i P1 Morgon om Socialtjänstlagens framtida utformning och betonade att äldres rättigheter i lagen bör stärkas.
- SPF Seniorerna drar igång sin *Kontanterna kvar*-kampanj med namninsamling för rätten att använda kontanter.

Matpatruller – ett av årets projekt som kommit igång. Under tredje kvartalet togs ett arbetsmaterial fram.

- Förbundet lyfter i flera medier frågan att mam-mografiscreening ska vara kostnadsfri också för kvinnor som fyllt 75 år.
- Christina Rogestam medverkar i radions *Plånboken* om regeringens förslag att höja hemtjänstavgiften.
- SPF Seniorerna och SACOs Studentråd gör gemensam sak i en debattartikel på SVT Opinion; ”Starta en fortbildningskampanj om pensioner” var budskapet.
- Förbundet genomför för fjärde året i rad en fullspäckad Almedalsvecka, bland annat genom *Tillgänglighetsarenan* tillsammans med Hissförbundet, Lunds universitet, Parasport Sverige och DHR.

Kvartal 3

- Ett arbetsmaterial för att genomföra Matpatruller tas fram för att förenkla arbetet med att komma igång med patrullerandet runt om i landet.
- I samband med riksdagens allmänna motionstid och motionstid i samband med propositioner uppmärksammade förbundet riksdagsledamöter på seniorrelevanta frågeställningar och skrev underlag till ett 20-tal riksdagsmotioner. Motionerna omfattade ämnen som seniorers ekonomi, hälso- och sjukvård, äldreomsorg, seniorboende och digital delaktighet.
- *Balansera mera*-kampanjen genomförs i samarbete med Socialstyrelsen med tips och råd om att förhindra fallolyckor i vardagen.
- Möte äger rum på kansliet med Norske Seniorernes Fellesorganisasjon om erfarenhetsutbyte och samarbete.
- Christina Rogestam överlämnar 32 667 namnunderskrifter för rätten att använda kontanter till finansmarknadsminister Per Bolund.
- Förbundets ordförande deltar i statsminister Stefan Löfvens möte om äldres ensamhet tillsammans med andra organisationer som arbetar med äldre frågor.

- Förbundet lanserar sin nya rapport *Pensionsbufferten* med förslaget att pensionsavgifterna över taket ska överföras till pensionssystemet. Svenska Dagbladet skriver om rapporten på nyhetsplats.
- Christina Rogestam och Peter Sikström träffar Sveriges Televisions VD Hanna Stjärne för överläggningar om bland annat att fler seniorer ska synas i programmen, textning av program och att bakgrundsmusik gör det svårt för äldre att höra vad som sägs.
- SPF Seniorerna inleder samarbete med White Guide Senior; både genom matklubben Goda Vänner och genom att dela ut gastronomipriset *Årets Supernova* till den eller de som målmedvetet och långsiktigt satsat på att höja kvaliteten på äldre måltiderna.
- Förbundet genomför sju regionala konferenser för sina representanter i kommunernas, landstingens och regionernas pensionärsråd.
- Christina Rogestam uppvaktar tillsammans med övriga rikstäckande seniororganisationer socialförsäkringsminister Annika Strandhäll med krav på att ta bort åldersgränsen i omställningspensionen.
- Årets förbundsfinal i frågetävlingen *Hjärnkoll* lockar rekordmånga distriktslag till start ombord på Viking Cinderella.
- Förbundet debatterar höstbudgeten i Dagens Samhälle och debattartikeln hamnar senare på åttonde plats på listan över de mest lästa debattartiklarna under hela 2016.
- Christina Rogestam undertecknar en debattartikel tillsammans med bland andra Sveriges konsumenter på Svenska Dagbladets debattsida om vikten av att stoppa oseriös telefonförsäljning.
- Förbundet kritiserar på SVT Opinion beslutet att exkludera kvinnor som fyllt 74 år från avgiftsfri mammografiscreening.
- Sakkunnige Gösta Bucht medverkar i SVTs *Gomorra Sverige* och diskuterar vikten av ett nationellt vaccinationsprogram för seniorer.
- SPF Seniorerna får stort mediegenomslag i bland annat TV4 Nyheterna för sin kommunundersökning om måltiderna i äldreomsorgen.
- Förbundet genomför sitt första webinarium som en del av *Förening för alla*-projektet.
- Både andelen och antalet svenska pensionärer som lever under EUs gräns för risk för fattigdom ökar, enligt Eurostats statistik som förbundet sammanställt och som får ett starkt genomslag i media. "Jag tycker de här siffrorna är helt förfärliga. De pekar väldigt starkt på att vi måste göra något åt pensionssystemet" kommenterar Christina Rogestam.
- Förbundet stänger i november ned sitt gamla medlemsregister för migrering till det nya medlemssystemet.
- Det nya medlemssystemet MiRiaM och förbundets nya hemsidor skapade i webbverktyget Episerver lanseras i början av december.
- Christina Rogestam medverkar i Expressen om pensionsprognosen; "Vi gör allt vi ska. Vi jobbar och vi stannar längre i yrkeslivet. Ändå blir det en sådan låg pension".
- Under julhelgen medverkar Christina Rogestam i Karlavagnen i radions P4 på temat låga pensioner och svårigheten för garantipensionärer att få ihop ekonomin.
- I mellandagarna skriver Christina Rogestam på SVT Opinion om hur vi kan motverka ensamheten bland äldre.

Kvartal 4

- DO-konferensen i oktober gästas av socialförsäkringsminister Annika Strandhäll.
- En stor utbildningsinsats i nya medlemsregistret och nya hemsidan genomförs för alla distrikt.
- SPF Seniorerna lanserar sin Nollvision för fallolyckor som en del av *Balansera mera*-kampanjen.
- Förbundet rullar ut en större rekryteringskampanj med bland annat annonsering på Facebook och *Plus 1* som innebär att den medlem som rekryterar en ny medlem får en Sverigelott.

Under hela året

- Under året uppmanas förbundet besvara 29 remisser. 13 av dessa remitterades från Regeringskansliet, 15 från annan myndighet och en från en organisation. Beslut tas om att inte besvara tio av dessa inkomna remisser. Därutöver yttrar sig förbundet på eget initiativ över fem remisser, tre från Regeringskansliet och två från en annan myndighet. Sammanlagt besvaras 31 remisser under 2016. Antalet besvarade remisser motsvarar en fördubbling jämfört med 2015.
- Åtta förbundsmästerskap genomförs i längdskidor, bordtennis, orientering, golf, boule, bowling, bridge samt frågesportstävlingen *Hjärnkoll*.
- Två distriktsordförandekonferenser och 15 utbildningar genomförs för distrikten.
- Medlemstidningen *Senioren* ges ut med nio nummer under verksamhetsåret.
- SPF Seniorerna passerar 50 000 följare på Facebook vid årsskiftet 2016/2017 och har ett snitt på 5 500 engagemang per dag (gillande, kommentarer och delningar). Därmed har denna sociala kanal ytterligare förstärkt sin betydelse som förbundets viktigaste kanal för opinion, debatt och diskussion.

Facebook har ett snitt på 5 500 engagemang per dag. Därmed är det förbundets viktigaste kanal för opinion, debatt och diskussion.

Viktiga händelser efter räkenskapsårets utgång

- Förbundet skickar den 13 januari ett brev till SJs VD och styrelseordförande med krav på att företaget avskaffar sin nya biljettpolicy. Kopia av brevet skickas också till ansvariga ministrar Mikael

Damberg, Anna Johansson och Åsa Regnér.

Christina skriver debattartikel i Aftonbladet och medverkar bland annat i P4 Extra.

- En ny rapport om de ekonomiska konsekvenserna av olika uttagstider för tjänstepensionen lanseras. Rapporten omnämndes på SNS Pensionsseminarium och får bra mediegenomslag i Svenska Dagbladet och Aftonbladet.
- Riksdagsledamoten Per Åsling (C) arrangerar en öppen utfrågning i Riksdagen om kontant servicen i samhället och Christina Rogestam medverkar i paneldiskussionen. "Regeringen måste sluta gömma sig bakom utredningar och istället agera", fastslår förbundsordföranden.
- Kristdemokraternas ledare Ebba Busch Thor besöker förbundskansliet för ett rundabordsamtal om äldrepolitik. Medverkar gör Christina Rogestam, Stockholmsdistriktets ordförande Monica Ulfhielm och fem medlemmar från distriktet.
- Den 24 januari genomförs konferensen *Pensionärsråd i landsting och regioner* med fokus på äldrepolitiska frågor på länsnivå. Dessutom diskuteras en uppdaterad vård- och omsorgsrapport och ett nytt vård- och omsorgspolitiskt program.
- Den nya *Föreningsguiden* lanseras i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan med mingel och konferens för distriktens utbildningsansvariga.
- Sakkunnige Gösta Bucht medverkar i Ekot om nattbemanning på särskilda boenden.
- SPF Seniorerna och Skattebetalarnas förening gör gemensamt utspel i media om hur den särskilda löneskatten för 65-plussare får sysselsättningsgraden att minska bland personer över 65 år.
- Christina Rogestam och Peter Sikström träffar under februari och mars Liberalernas partisekreterare Maria Arnholm, Centerpartiets partisekreterare Michael Arthursson och Moderaternas partisekreterare Tomas Tobé för samtal om fler seniorer på valbar plats i valen 2018 samt om äldre frågor ur ett övergripande perspektiv.

- Under mars månad fastställs datum för möten under våren med Vänsterpartiets partisekreterare Aron Etzler, Miljöpartiets partisekreterare Amanda Lind och Socialdemokraternas partisekreterare Lena Rådström Baastad.
- Tre föreläsningar om morgondagens äldreomsorg genomförs i samarbete med White Guide Senior i Göteborg, Malmö och Stockholm med matprofilen Leif Mannerström på scen.

Året i siffror (tkr)

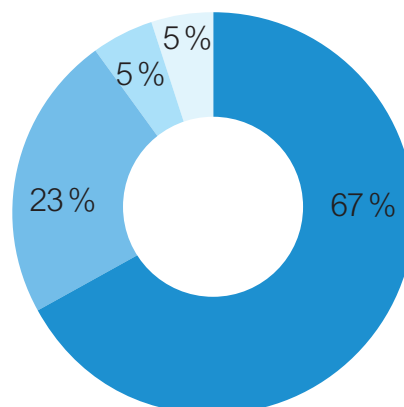
Intäkter

De totala intäkterna uppgick under året till 51 787 (53 100). Intäkterna består av medlemsavgifter 34 788 (35 092), bidrag 2 493 (2 609) samt övriga intäkter 14 506 (15 399). Till övriga intäkter räknas bland annat annonsintäkter, intäkter från våra samarbetspartners och webbutik.

Kostnader

De totala kostnaderna uppgick under året till 57 092 (60 997). Kostnaderna består av verksamhetskostnader 25 370 (27 118), övriga externa kostnader 11 962 (15 262), personalkostnader 19 575 (18 243) samt avskrivningar av materiella anläggningstillgångar 185 (374).

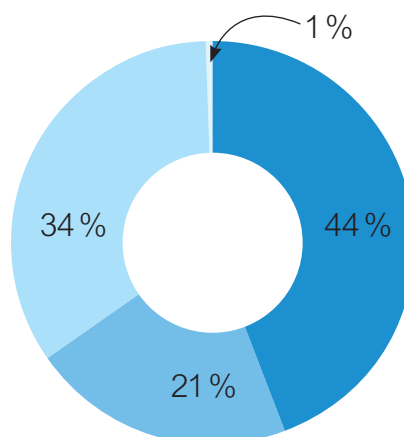
Totala intäkter

Medlemsavgifter	34 788
Annons- och prenumerationssintäkter Seniorens	11 922
Bidrag	2 493
Övriga intäkter	2 584

Summa: 51 787

Totala kostnader

Verksamhetskostnader	25 370
Övriga externa kostnader	11 962
Personalkostnader	19 575
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	185

Summa: 57 092

Verksamhetskostnader

Verksamhetskostnaderna avser främst produktionskostnad för tidningen Seniorens. Här ingår också varuförsäljning i webbutiken, samt de konferenser och utbildningar som förbundet ordnat. Under 2016 har bland annat utbildningar för förtroendevalda hållits i de nya IT-systemen. IT-kostnader avser medlemsregister, webb, intranät, bokföringsprogram och övriga moduler som distrikt och föreningar använder i sin verksamhet. I dessa IT-kostnader ingår även utveckling av ett nytt medlemssystem och en ny webbplats vilket driftsattes under 2016.

Verksamhetskostnader avser dessutom sådana kostnader som förbundet haft som direkt gynnar distrikten och föreningarna, bland annat STIM-avgift, försäkringar, lämnade mäss- och distriktsmästerskapsbidrag.

Övriga externa kostnader

De övriga externa kostnaderna avser förutom de fasta lokal- och administrationskostnaderna, reklam och PR, konsulttjänster samt övriga kostnader.

Finansiella investeringar

Förbundets resultat från finansiella investeringar uppgår till 1 385 (1 901) och fördelas enligt följande: Räntor 96, realiserat resultat på försäljning av aktier och obligationer 1 403 och förvaltning -114.

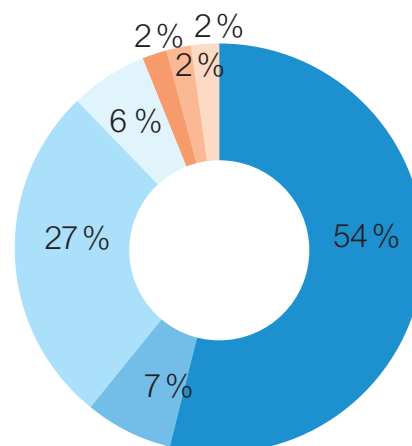
SPF Seniorerna har ett fortsatt samarbete med vår kapitalförvaltare, Danske Bank.

Målet för förvaltningen och vår placeringspolicy är att långsiktigt bidra till SPF Seniorernas verksamhet med så stora tillskott som möjligt. Instruktionen för kapitalförvaltningen innehåller bland annat ett balanskrav mellan aktier och så kallade räntebärande värdepapper (30–70 mellan de olika typerna).

Årets resultat efter finansiella investeringar utgör ett underskott på -3 923.

Reserveringar

Varje år görs reservering av ändamålsbestämda medel om 500 för framtida kongress. Utnyttjande av medlen sker vart tredje år då kongressen genomförs.

Seniorens produktionskostnad	13 659
Föreningsupport	1 783
Ny webb/medlemsregister	6 871
Konferenser/Utbildningar	1 419
Varuförsäljning	528
Lämnade bidrag	596
STIM-avgift	514

Summa: 25 370

Förvaltning

Förbundsstyrelsen har under 2016 bestått av 12 ledamöter samt en personalrepresentant. Förbundsstyrelsen har haft sju möten under året och arbetsutskottet har haft sju möten under året.

Revisorer

Förtroendevalda

Kjell Holmlund, ordinarie, Margareta Nyström, ordinarie, Andris Widuss, ersättare och Arne Johannesson, ersättare.

Auktoriserade

Ulrika Granholm Dahl, ordinarie, Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB.

Flerårsöversikt

Allmänna förutsättningar	2016	2015	2014	2013	2012
Antal medlemmar	264 483	267 203	269 372	270 331	268 176
Medelantal anställda	23	24	25	25	24
Intäkts och kostnadsanalys (tkr)					
Verksamhetens intäkter	51 787	53 100	53 516	53 003	46 538
Verksamhetens kostnader	-57 092	-60 997	-56 491	-48 589	-47 485
Verksamhetens resultat	-5 305	-7 897	-2 975	4 414	-947
Resultat från finansiella investeringar	1 382	1 897	2 542	1 413	1 629
Årets resultat	-3 923	-6 000	-433	5 827	682
Ekonomisk ställning					
Eget kapital, (tkr)	25 297	29 220	35 220	35 653	29 826
Soliditet, %	77,0	77,0	83,0	86,0	84,0

Eget kapital

	Kongressfond	Balanserat kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans 2015-01-01	1 000	28 220	29 220
Utnyttjande reserveringar	-	-	-
Reserveringar	500	-500	-
Årets resultat	-	-3 923	-3 923
Utgående balans	1 500	23 797	25 297

Resultatet av förbundets verksamhet och ekonomiska ställning vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med tilläggsupplysningar och noter.

Resultaträkning

	Not	2016	2015
Förbundets intäkter	2		
Medlemsavgifter		34 788	35 092
Bidrag		2 493	2 609
Övriga verksamhetsintäkter		14 506	15 399
Summa förbundets intäkter		51 787	53 100
Förbundets kostnader			
Verksamhetskostnader	3	-25 370	-27 118
Övriga externa kostnader	4	-11 962	-15 262
Personalkostnader	5	-19 575	-18 243
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-185	-374
Summa förbundets kostnader		-57 092	-60 997
Verksamhetsresultat		-5 305	-7 897
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från värdepapper	6	1 385	1 901
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		1	-
Räntekostnader och liknande resultatposter		-4	-4
Summa resultat från finansiella investeringar		1 382	1 897
Resultat efter finansiella poster		-3 923	-6 000
Årets resultat		-3 923	-6 000
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkningen (se ovan)		-3 923	-6 000
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		-	5 327
Reservering av ändamålsbestämda medel för framtida kongress		-500	-500
Kvarstående belopp för året/balanserat kapital		-4 424	-1 173

Balansräkning

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Tillgångar	1		
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier	7	806	991
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Långfristiga värdepappersinnehav	8	18 040	27 378
Summa anläggningstillgångar		18 846	28 369
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager mm</i>			
Handelsvaror		566	687
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		1 188	1 128
Övriga kortfristiga fordringar		630	1 943
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 239	1 827
		3 057	4 898
<i>Kassa och bank</i>		10 343	3 768
Summa omsättningstillgångar		13 966	9 353
Summa tillgångar		32 812	37 722
Eget kapital och skulder	1		
Eget kapital			
Ändamålsbestämda medel		1 500	1 000
Balanserat kapital		27 720	34 220
Årets resultat		-3 923	-6 000
		25 297	29 220
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		3 733	5 006
Övriga kortfristiga skulder		916	676
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9	2 866	2 820
		7 515	8 502
Summa eget kapital och skulder		32 812	37 722

Noter

NOT 1

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd för ideella föreningar. Principerna är oförändrade i jämförelse med föregående år.

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i förbundet.

Som bidrag räknas likvida medel som en förening erhåller från en bidragsgivare som är ett offentlig-rättsligt organ eller annan bidragsgivare. Ett bidrag intäktsredovisas i den period när bidraget utbetalats till förbundet. Intäktsredovisningen sker endast när det med hög grad av sannolikhet kan bedömas att bidraget inte kommer att återkrävas.

Annonss- och prenumerationsintäkter redovisas som övriga verksamhetsintäkter.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan. Avskrivning görs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Datorer	3 år
Kontorsmaskiner	5 år
Förbättringsutgift på annans fastighet	6 år
Kontorsmöbler	10 år

Finansiella anläggningstillgångar

Långfristiga värdepapper värderas till anskaffningsvärdet. Om det verkliga värdet minskat och denna nedgång anses vara varaktig görs nedskrivning. Vid värdering tillämpas denna princip på aktieportföljen som helhet respektive ränteportföljen som helhet, vilket innebär att orealiserade förluster avräknas mot orealiserade vinster inom respektive portfölj.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Eget kapital

Eget kapital utgörs av kongressfond och balanserat kapital. Kongressfonden utgörs av avsättningar för framtida kongress. När förbundet belastas med kostnader för kongressen redovisas dessa i resultaträkningen. Upplösning sker därefter av Kongressfonden med motsvarande belopp. Den avsättning som gjordes till särskilda satsningar 2014 upplöstes helt 2015.

NOT 2

Förbundets intäkter

Föreningens intäkter fördelar sig enligt följande:	2016	2015
Medlemsavgifter	34 788	35 092
Annonss- och prenumerationsintäkter Seniorens	11 922	12 563
Bidrag	2 493	2 609
Övriga verksamhetsintäkter	2 584	2 836
Summa	51 787	53 100

Bidrag fördelar sig enligt följande:

Staten	2 479	2 499
Övriga	14	110
Summa	2 493	2 609

Under 2016 utbetalade Socialstyrelsen bidrag till riksomfattande pensionärsorganisationer med sammanlagt 8 000 tkr. SPF Seniorens andel härav var 2 479 tkr motsvarande 9.33 kronor per medlem. Bidraget beräknades på antalet medlemmar per 1 juli 2015.

NOT 3

Verksamhetskostnader

	2016-12-31	2015-12-31
Varuförsäljning	528	575
Senioren produktionskostnad	13 659	13 451
Föreningsupport	1 783	1 967
Ny webb/medlemsregister	6 871	7 738
Konferenser/Utbildningar	1 419	2 384
Lämnade bidrag	596	489
STIM-avgift	514	514
Summa	25 370	27 118

NOT 4

Övriga externa kostnader

	2016	2015
Lokal	2 970	3 128
Resekostnader	1 345	1 211
Reklam och PR	1 450	2 270
Kontorsmaterial, trycksaker	1 407	1 252
Tele- och portokostnader	797	861
Försäkring och risk	342	484
Data- och konsulttjänster	2 232	4 863
Övriga kostnader	1 419	1 193
Summa	11 962	15 262

NOT 5

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Antal anställda	2016	2015
Kvinnor Sverige	17	19
Män Sverige	6	5
Totalt	23	24

I medelantalet anställda ingår inte anställda som uppburit ersättning som understiger ett halvt prisbasbelopp. Detta har gjorts med stöd av punkt 6 i BFRNAR 2002:9.

Löner och andra ersättningar:

Arvoden till styrelse	800	878
Övriga arvoden	132	89
Övriga anställda	12 224	11 479
Totala löner och ersättningar	13 156	12 446
Sociala kostnader	5 747	4 907
varav pensionskostnader	1 840	1 459

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

Antal styrelseledamöter på balansdagen

Kvinnor	6	6
Män	6	6
Totalt	12	12

Under kongressperioden 2015–2017 fördelas årsarvoden till förtroendevalda enligt följande:
 Förbundsordförande: fast arvode på fem prisbasbelopp, 1e och 2e vice ordförande: fast arvode på två prisbasbelopp.
 Sammanträdesarvode uppgår till 0,022 prisbasbelopp.

NOT 6**Resultat från värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar**

	2016	2015
Räntor	96	229
Realisationsresultat vid försäljningar	1 403	1 825
Förvaltningskostnad	-114	-153
Summa	1 385	1 901

NOT 7**Inventarier**

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 718	2 495
Årets inköp	-	735
Försäljningar och utrangeringar	-	-1 512
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 718	1 718
Ingående avskrivningar	-727	-1 864
Försäljningar och utrangeringar	-	1 467
Årets avskrivningar	-185	-330
Utgående ackumulerade avskrivningar	-912	-727
Utgående restvärde enligt plan	806	991

NOT 8

Andra långfristiga värdepappersinnehav

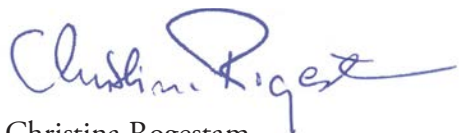
	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärden	27 378	35 301
Årets förändringar		
-Tillkommande värdepapper	34 309	34 814
-Avgående värdepapper	-43 647	-42 737
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	18 040	27 378
Utgående redovisat värde, totalt	18 040	27 378
Varav noterade aktier		
Redovisat värde	18 040	27 378
Börsvärde eller motsvarande	18 995	27 990

NOT 9

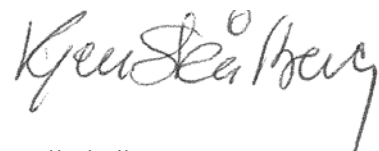
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2016-12-31	2015-12-31
Särskild löneskatt på pensioner	624	505
Semesterlöner inkl sociala avgifter	1 011	656
Övriga upplupna kostnader	889	797
Förutbetalda intäkter	342	862
Summa	2 866	2 820

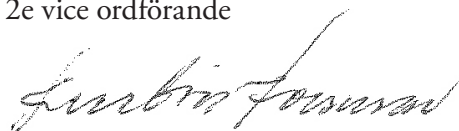
Stockholm 2017-03-28

Christina Rogestam
Förbundsordförande

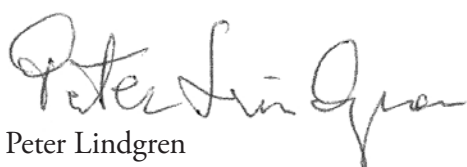
Kjell Skålberg
2e vice ordförande

Kerstin Forsman

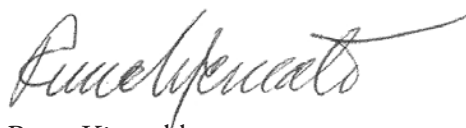
Lena Gustafsson

Peter Lindgren

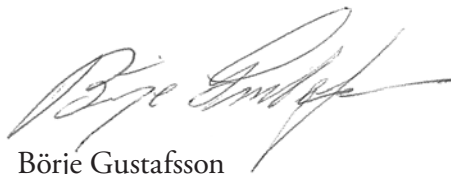
Inga-Lott Thörnell

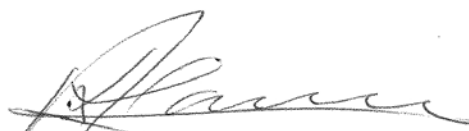
Rune Kjernald
1e vice ordförande

Birgitta Borg

Börje Gustafsson

Kjell Hansson

Jan Rülcker

Sonja Åneman

Vår revisionsberättelse har lämnats 2017-04-24

Ulrika Granholm Dahl
Auktoriserad revisor

Margareta Nyström

Kjell Holmlund

62

Revisionsberättelse

Till kongressen i SPF Seniorerna, org.nr 888000-2830

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för SPF Seniorerna för år 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av separat avgiven Verksamhetsberättelse för 2016 (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna).

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen

i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera förbundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig

säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen.

Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om

förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållande göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för SPF Seniorerna för år 2016.

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorernas ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedöm-

ning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för förbundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 24 april 2017

Ulrika Granholm Dahl
Auktoriserad revisor

Kjell Holmlund

Margareta Nyström

*Tillsammans
gör vi Sverige till
ett bättre land
för alla
seniorer.*

www.spfseniorerna.se

Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50

info@spfseniorerna.se

SPF
SENIORERNA